

Z dejín matematického vzdelávania na území Slovenska

Už teraz v úvode si pripomenieme myšlienku L. Štúra: *Každý národ musí sa radovať a potešiť vo veľkých mužoch svojich, lebo oni boli národu dôkazom, že i on dokáže niečo vytvoriť.* Preto sa v teste pýtame aj na osobnosti matematického vzdelávania u nás.

1. Za kráľa Mateja Korvína požiadal o založenie univerzity (Academia Istropolitana) ostrihomský arcibiskup J. Vitéz. Bola otvorená v Bratislave roku 1467. Ktorý významný matematik tam pôsobil?
A) L. Pacioli   B) G. Puerbach   C) S. del Ferro   D) J. Müller–Regiomontanus
2. Možno prvá matematická práca z pera Slováka bola učebnica *Elementa Arithmeticae* vydaná roku 1612 v Prahe. Kto bol jej autorom?
A) Vavrinec Benedikt z Nedožier   B) D. Fröhlich   C) J. Horvath   D) M. Bylica
3. Ktorý z doleuvedených učiteľov matematiky nepôsobil na Trnavskej univerzite v Trnave, založenej roku 1635 a do Budína premiestnenej roku 1777?
A) J. Rajčáni   B) H. Berzevici   C) J. Stepling   D) F. Weiss
4. Kto zostavil roku 1697 prvé goniometrické tabuľky v Uhorsku?
A) M. Lipšic   B) J. Ivančič   C) J. Dubovský   D) A. Revický
5. Kedy vznikla Banská škola v Banskej Štiavnici, kde sa neskôr prednášala aj vyššia matematika?
A) 1700   B) 1735   C) 1748   D) 1804
6. Ktorý významný fyzik pôsobil na Banskej škole v Banskej Štiavnici ako profesor matematiky a mechaniky?
A) D. Bernoulli   B) Ch. Huygens   C) J. Segner   D) Ch. Doppler
7. Kedy bola zriadená katedra matematiky a mechaniky na Banskej škole v Banskej Štiavnici?
A) 1735   B) 1750   C) 1765   D) 1780
8. Kto bol autorom asi najstaršej slovenským jazykom napísanej učebnice aritmetiky, vydanéj v Levoči roku 1729?
A) J.C. Padvai   B) I. Hertl   C) M. Radúch   D) S.A. Hortis
9. Odkiaľ pochádzali bratia Jozef (1807–1891) a Otto (1808–1883) Petzvalovi, významné osobnosti aj matematického vzdelávania?
A) Rudňany   B) Spišská Belá   C) Levoča   D) Brezno
10. Od ktorého roku bolo aj na našom území zavedené pravidelné vyučovanie matematiky ako samostatného predmetu v školách?
A) 1620   B) 1748   C) 1849   D) 1912
11. Kto bol autorom učebnice *Počiatky názornej merby*, vydanéj roku 1873?
A) J. Zellinger   B) J. Györrffy   C) G. Kordoš   D) I.B. Zoch
12. Bol zakladateľom (roku 1869) i riaditeľom gymnázia v Kláštore pod Znievom. Vydal aj učebnice matematiky pre nižšie gymnáziá. Ako sa menoval?
A) F. Šanda (1831–1893)
B) M. Čulen (1823–1894)
C) J. Bežo (1842–1905)
D) A. Scholtz (1844–1916)

13. Ktorá z dole uvedených myšlienok nie je od nestora vyučovania matematiky profesora J. Hronca (1881–1959)?

- A) *Byť učiteľom, byť formujúcim činiteľom ľudského ducha je veľmi krásne a vznešené poslanie.*
B) *Keby som si mal znova voliť povolanie, chcel by som byť len profesorom matematiky. Je to veda, ktorej zásady platili včera, platia dnes a budú platiť aj zajtra.*
C) *Matematika nie je ilustrovaný časopis, ktorý možno začať čítať na ktorejkoľvek strane.*
D) *Prvou a najhlavnejšou povinnosťou každého vyučujúceho je získať žiaka pre prácu pri vnímaní pojmov a predstáv, priviesť ho k tomu, aby sa aj on pričínil, aby pracoval a učil sa.*

14. Ktorá z dole uvedených myšlienok nie je od svetovo uznávaného slovenského matematika profesora Š. Schwarza (1914–1996)?

- A) *Vedomosti sa dajú dosiahnuť po prvé veľkými požiadavkami učiteľovými, ktoré sú spojené s jeho prísnosťou, po druhé dobrým spôsobom vyučovania.*
B) *Matematika bola a bude vždy meradlom hĺbky ľudského myslenia, ukazujúc objektívne, kam až siahajú hranice ľudského poznania.*
C) *Matematika dáva iným vedám svoje prepracované metódy myslenia, ktoré umožňujú analýzu skrytých vlastností a vzájomných vzťahov.*
D) *Ak sa niekto vie zamýšľať nad predloženými faktami, má dosť trpezlivosti a neustúpi pokiaľ si neutvorí vlastný názor, potom je v ňom zárodok matematika.*

15. Kedy sa oddelila z *Jednoty československých matematikov a fyzikov* – JČSMF (založená 1869) samostatná *Jednota slovenských matematikov a fyzikov* – JSMF a ako sa v súčasnosti volá jej časť pre matematikov?

- A) 1920, *Spolok matematikov*   B) 1939, *Klub slovenských matematikov*
C) 1969, *Slovenská matematická spoločnosť*   D) 1989, *Združenie pre slovenskú matematiku*

Správne odpovede:

1. D; 2. A; 3. C; 4. C; 5. B; 6. D; 7. C; 8. A; 9. B; 10. C; 11. D; 12. B; 13. C; 14. A; 15. C;

Vyhodnotenie

V rámci posúdenia predvedených vedomostí radšej odporučíme dostupnú literatúru:

- 15 b - 13 b: PAPPASOVÁ, T.: *Potešenie z matematiky*. Bratislava: Nebojsa, 1997.
- 12 b - 10 b: BERO, P.: *Matematici, ja a ty*. Bratislava: Mladé letá, 1989.
- 9 b - 6 b: STREČKO, V.: *Pohľady do dejín matematiky ako forma motivácie matematickej činnosti*. Prešov: MC, 1999.
- 5 b - 0 b: ZNÁM, Š. a kol.: *Pohľad do dejín matematiky*. Bratislava: Alfa, 1986.

(vybral a zostavil Dušan Jedinák)

